

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Izhaja vsako soboto zvečer
in stane za Kranj 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vposiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Mesečna priloga
„Slovenski Tehnik“

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo posiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Politični del.

Ljudstvu izobrazbo!

III. Telovadna društva.

«Zdrav duh v zdravem telesu».
Latinski pregovor.

Oni Slovenci, ki so zadnje dni letošnjega junija pohiteli v Zlato Prago k sokolskemu zletu, so se lahko na svoje oči prepričali, kako krasni uspehi se dosežejo z resnim in vstrajnim delom.

Sokolska ideja pri Čehih ni primeroma se tako stara. Ni se dolgo tega, ko sta nepozabna Tyrš in Fügner vzbudila med Čehi neugasljivo veselje do telovadbe, do sokolstva. In danes. Lepa armada jih je čeških Sokolov, na tako armado bi bil lahko ponosen vsak vojskovodja. Kakšna resnost v vrstah češkega sokolstva, kakšna žilavost in vstrajnost, kakšna disciplina in nastop! To vse se da le gledati, ne pa opisati.

Kakor v drugih ozirih, tako se tudi glede sokolstva Slovenci ne moremo kosati s Čehi. Premalo nas je, prežalostne so naše razmere. Rečemo pa lahko, da bi tudi mi lahko vse več dosegli na polju sokolstva, ako bi vseskozi posnemali Čeha.

Vsi tisti, ki ste se navduševali ob zadnjem sokolskem zletu v Pragi, glejte, da ne ostane samo pri vašem navdušenju. Poskrbite, da tudi nas Slovence po vseh pokrajinah, po mestih in po kmetih, presine češki sokolski duh, da se kolikor moči razširi med nami sokolska ideja, in to v dejanju, ne samo v besedi.

Res. Imamo lepo število slovenskih sokolskih društev, katerih člani so se zvečine odlikovali tudi pri zadnjem zletu v Pragi. In to ni kar si bodi! A preostaja še mnogo dela. Ustanoviti treba še lepo število sokolskih društev, zlasti po kmetih. Napeti treba vse sile, da postane tudi naše ljudstvo v najširših slojih dostopno za prelepo sokolsko misel.

Ako smo povdarjali, da imej vsaka večja slovenska vas svoje bralno in svoje pevsko društvo, povdarjamo na tem mestu, da naj se ustanovi v vsakem večjem slovenskem selu tudi sokolsko društvo. Bralna in pevška društva naj skrbijo v prvi vrsti za duševno izobrazbo našega naroda; naloga sokolskih društev pa je, da se pobrigajo za njegov telesni razvoj.

Sokolska društva pospešujejo potom telovadbe telesno zdravje, bude med člani pravi ponos, usposablja jih za pošten nastop, najsi bo v katerikoli družbi, vadijo jih v lepem kretanju in obnašanju in posredno premnogo store za duševno naobrazbo s tem, da jim priporočajo branje i. t. d. Znano je, da so navadno Sokoli tudi vneti pevci, spretni diletantje in sploh pripravi za narodno delo v vsakem oziru. In s tem je povedano vse!

Vsaka večja naša vas dobi svoj sokolski klub!

Preden sklenem svoja razmotrivanja o ljudski izobrazbi, naj mi bo dovoljena še ena opazka. Povdarjal sem potrebo bralnih društev, oziroma ljudskih knjižnic, pevskih društev in telovadnih društev. Vse te stroke se dajo kaj lepo združiti. Ako ima vas svoje bralno društvo, naj v svojem delokrogu osnuje javno ljudsko knjižnico, osnuje

naj svoj pevski in telovadni zbor. Tako pridemo v društvu do podrobnega narodnega dela, a vse to delo se vrši pod okriljem enega in istega društva. Glavno društvo ali matica se na ta način okrepi in ojači in vsled večjega števila članov so stroški (udnina i. t. d.) manjši, kar je velikega pomena. Moja misel je, ako le mogoče — zlasti velja to za deželo — ne preveč društev, ampak v okviru enega društva kar največ podrobnega narodno-gospodarskega in narodno-prosvetnega dela.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda.

Konec.

Ko so bila odobrena poročila o društvenem delovanju, bi se imela pričeti volitev v družbeni odbor. Ker je bilo v dvorani veliko ljudi, ki niso imeli volilne pravice, dalje je pa več oseb imelo po troje ali celo več pooblastil, je bilo edino umestno, da bi se volilo po listkih, ker bi sicer vsak mogel ugovarjati zoper veljavnost volitev. Toda ne vemo, kaj so nameravali navzoči duhovniki, katerim ni bilo všeč volitev po listkih, preprečili so pa tudi volitev z vzklikom, kakor smo poročali zadnjič. Mi smo dobili vtis, da so skušali klerikale sploh onemogočiti volitev, četudi se jim je dovolilo, kar sploh more dovoliti ogromna večina, ne da bi pri tem izdala samo sebe in svojega namena, da družbo reformira v modernem oziru, kar bi bilo že davno potreba. Saj taka poročila n. pr. kakor je je podal tajnik, vendar niso za sedanje stoletje, stoletje napredka v vseh panogah, tudi v življenju društev.

Za skrutinatorje pri volitvi so bili imenovani jurist Fetič, župnik Piber in odvetnik dr. Šegula. Ker Piber ni hotel prevzeti tega posla, imenovan je bil mesto njega sodni pristav Prevc.

Okoli predsedniške mize je kmalu nastala silna gnječa. Dr. Brejc, dr. Vrstovšek in dr. Korošec so,

PODLISTEK.

Moje domotožje.

A. G.

Tja mi poletujejo misli, tja me vleče srce — tja, kjer se zibljejo žitna polja, kjer škranček poletava iz gaja v dolino — čez savske valove v zeleni gozd na smrekovo vejo — kjer v miru zažvrgoli svojo zvonečo himno.

Kako si želim ogledati tvoje stare zidove — lepi Kranj! Moja noga stopa ob morski obali, moje oko se vtaplja v modri globini in kadar vetrič prižene val za valom po gladini, vzdihne moja duša in moj pogled splava — na nasprotno stran, tja proti severu — in zgine panorama pred menoj — ne vidim več bela vihrajoča jadra, ne vidim veslajočih mornarjev, ne slišim njih donečih pesmi, ki mi tolikrat tolažijo želostno srce — pred mano stoji — ogromna siva skala, ki nosi ponosno na širokem hrbtu moje rodno mesto. Srce mi zaigra — duša se vzraduje ob tem spominu. Zdi se mi, da mi je na srce prirastel tisti stoletni mah, ki krije tvoje začrnele zidove, starodavni Kranj — in tako varuje in hrani najdražje spomine in ideale, porojene na tvojih tleh — gojene ob tvojem solncu.

In kadar čutim osamljenost, zapuščenost, kadar čutim, da je moja duša sama na tem svetu — takrat si želim biti v tvojem naročju. Čeprav mi ne nudiš strehe, čeprav je kruta usoda raztrgala in razdrila gnezdo, v katerega me je položila

— čeprav mi je ob zibeli zapela najbitkejšo pesem in mi vzela dom in vse, kar je bilo moje, in me vrgla v široki svet — vendar mi je ves svet ostal tuj, — le s teboj, rodna zemlja, me vežejo nerazdružljive vezi — zato ti posvečujem nerazkrušljiv spomin. — V tvojem naročju na grobovih mojih nepozabnih ti cvete moja ljubezen v mojih solzah.

Lepa je Italija — opevana romantična Venecija — večno čisto je azurno nebo napolitansko — svetovno znana umetniška Florenca, zvonki so melodični glasovi iz ust Italijana — ali zakaj — pravim, zakaj me ne ganejo vse lepote tujega sveta — zakaj srce me sili nazaj! — Zastonj mi morje ljubosumno šumi na uho — ki ga vpiro pozabljam, nazaj tja gor me vleče, kjer teče bistra Sava — kjer prijatelj sega prijatelju v roko in nagovarja z »Bog daj srečo«. — Zdi se mi, da celi svet več nima tvojih smaragdih polja — tvojih dišečih gajev, tvojih smrekovih gozdov, tvojih gigantičnih vrhuncov in belih snežnikov, lepa gorenjska stran! In odkar ne vidim več tvojih ogromnih gor — se mi vlega na srce težka melanholija. — Dostikrat vidim zahajati solnce, vidim, ko se vtaplja v morju, ko zažari gladina kot v živem zlatu — in slišim krog mene stoječe občudovalce — «o che magnifico spettacolo» (kako prekrasen prizor), meni pa se utrne solza in mislim na vas, krasne gorenjske gore — kako lepo vas obsevajo zadnji traki zahajajočega solca, kako vas ogrnejo v zlati plašč — v koliko prekrasnih niansah nam nudite najlepše slike; — in kadar se

vleže zadnji odsev večerne zarje na majestetične glave belih snežnikov in jih obleče v kraljevsko obleko — v bliščečo škrlatno haljo — kakšen vzvišen prizor! —

Porodi se v meni bitko domotožje in takole tožim in zdihujem in vam dajem sto lepih imen in pravim žalostno mojim znancem: Kaj se tako veselite — kaj občudujete — solnce, ki se koplje v morju —; in mene tako vznemirja ta pogled — to morje se mi zdi kot veliko žrelo — in zdi se mi, da slišim peti sirene, ki me kličejo v ta veliki grob — groza me obide in šele, ko se vzdramim, ko v blaženi domišljiji ugledam zelene vrhunce — ko mi spomini šepetajo na uho pravljice o dobrih gorskih vilah — se vtolaži duša in sanja o beli triglavski rozi — sanja o lepih vilah, ki se kopljejo v biserni Savici — ki vijejo vence z belimi rokami in plešejo v svetlih nočeh na gozdnem mahu — in obupnost zgine, veselje in tolažba se povrne v srce. — Takrat čutim, kako vas ljubim, krasni gorenjski vrhunci — in porodi se mi hvaležnost v srcu — na blaženo tolažbo, ki jo uživa duša ob vašem spominu.

Mrtev!

Rusinski epikal Vasil Stefanyk.

Vlak je letel v daljino. Notri je sedel v kotu kmet na klopi in je jokal. Da bi ga nihče ne videl jokati, skrival je svojo glavo v svojo pisano pleteno usnjeno torbo. Solze so mu padale kakor dež.

videč, da jih nič ni — med duhovniki jih je bilo več, ki niso imeli pravice glasovati, so začeli govoriti o slogi. Dr. Korošcu namreč ni bila všeč volilna lista naprednjakov, ki so si napisali na glasovnice za prvomestnika ravnatelja Andreja Senekoviča, v odbor pa Gregorija Einspielerja, dr. Žerjava, dr. Novaka, dr. Iv. Merharja, Franca Pabernika in dr. Karla Bleiweisa. Vrstovšek in Korošec sta se tajno dogovorila s Korošci, da morajo Korošci dobiti še enega odbornika poleg Einspielerja in dr. Brejce. Je staval v tem oziru predlog, pri tem pa govoril nekaj o oktroiranju, v čemer sta mu sijajno pomagala dr. Korošec in dr. Vrstovšek, ki je pripovedoval, da je on več storil za slovenski narod kot vse dijaštvo, ki zdaj tako oblastno nastopa. Ker je ljubljanski župan Hribar kot šestkratni volilec nekaj govoril z dr. Brejcem, zadržal se je. «Slovenčev» poročevalec Štefe nanj, da on tu nima ničesar govoriti. Izjavljamo, da je bilo to skrajna netaktnost «Slovenčevega» poročevalca, ki s takim nastopom ponižuje ugled časnikarski! Zaradi Štefetoze jezikavosti so bile dame skrajno ogorčene in fant jih je slišal vsakovrstnih. Dosti ni manjkalo, da mu niso nategnile ušes in ga prejele za «sladke». Naprednjaki so na Brejčev predlog izjavili, da zaradi velike oddaljenosti od koroškega odbornika ni pričakovati velikega delovanja — kar je čisto naravno! — in da Einspieler prav dobro zastopa Koroško. Ako dr. Brejce in tovariši žele še enega odbornika s Koroškega, sledi, da Einspielerju ne zaupajo. Vendar so naprednjaki izjavili kljub temu, da hočejo voliti v vodstvo poleg Einspielerja še Grafenauerja. To pa ni bilo všeč dr. Brejcu, bržkone ker gotovim ljudem Grafenauer ni najljubša oseba in zahtevali so mesto njega v odbor dr. Detela. Temu so se naprednjaki upirali in šele na osebno prošnjo župana Hribarja izjavili, da bodo glasovali za dr. Detela, če pride do volitve z vzklikom.

Pričele so se volitve z vzklikom in je bila izvoljena lista naprednjakov razen dr. Novaka, na čigar mesto je prišel dr. Detela. Proti dr. Deteli se je vzdignilo 5 rok. Kar se oglasi enfant terrible profesor dr. Opeka, ki hoče povsod vse pokvariti, in izjavlja, da se mora voliti po glasovnicah in da se smejo pogajati le volilci med seboj. Menda je to rekel, ker je mislil, da imajo klerikalci večino. Tako je razbil njegov ugovor že sklenjeni kompromis: volitve so se vršile na to po listkih.

Zborovanje se je prekinilo za dobro uro, ko se je vršil banket, ki ga je fino in okusno pripravil restavratorec g. Zaje in ko je bil obed končan — udeležili so se ga samo naprednjaki! — naznanil je skrutinator dr. Šegula, kakor smo poročali zadnjič.

Ob asistenci dr. Korošca je pristopil k prvomestnikovem namestniku Svetcu koroški poslanec Grafenauer, ki je najprisrčnejše pozdravljen od naprednjakov dejal takole:

Z vršitvijo današnjega zborovanja, nisem zadovoljen. (Začuden klici.) V imenu vseh onih, katerim je blagor slovenskega naroda ne le na jeziku, ampak tudi v srcu, izjavljam, da obžalujem, da je med nami Slovenci prišlo do takega izida današnje volitve. (Razburjenost. Ogorčeni klici: Ali se je zgodila kaka nepravilnost?) Na nas Korošce tako zborovanje ne more napraviti dobrega utisa. (Dr. Korošec se hinavsko smeje. Ljuti klici: To je vaše delo, zastopnik ljudstva!) Pri nas na Koroškem je sloga med laiki in duhovniki. (Ogorčeni klici: Tudi pri nas, če je duhovnik resničen prijatelj naroda!) Ne sme se tako sklepati v društvu, ki je za Slovence tukaj. (Klici: K dr. Korošcu ne bomo hodili po nauke in svete!) Vi se nimate pojma, kakšen

je naš nasprotnik. Naj bi prišel danes vsak do besede, pa bi bilo prav. (Klici: Komu se je pa branila beseda? Vihar narašča, splošno razburjenje. Dr. Korošcu lete najostreje pišice.) Koroški Slovenci bi gotovo smeli govoriti danes tukaj. (Klici: Le govorite!) Če se sploh pride do kakšne skupščine (silen vihar), bomo videli, kdo ima prav. (Klici: Videli bomo, kot smo danes.)

Grafenauer je prebral nato izjavo, podpisano od zastopnikov podružnic iz Koroške, Stajerske, Primorske in Kranjske. Izjava se je glasila:

Podpisani obžalujemo, da se je vprašanje društvenega vodstva rešilo potom majorizacije. (Klici: Kaj pa vam je, ali veste, kaj berete?) Družba doseže svoj namen le, če ima kompromisne odbornike iz vseh strank. Za Stajersko: dr. Korošec (Velikanski vihar in klici Hanba!), dr. Vrstovšek; za Koroško dr. Brejce, Grafenauer in Pengov, za Gorisko: Raspet, dr. Vil. Zorn; za Kranjsko: Pogačnik in Kalan.

Predlagala se je zdravica Grafenauerju. Z ironičnim ploskanjem je bila sprejeta.

Dr. Korošec je pomignil in odšel so on in njegovi pristasi in zapeljane Grafenauer.

Najvišarnejše pozdravljen je poslanec Hribar govoril: Nisem pričakoval od tovariša Grafenauerja, da bo tako govoril, zlasti ker je bil tako prisrčno pozdravljen od nas vseh. Demonstrativno je zapustil to dvorano. Prepričan sem, da je bil nagovorjen in pregovorjen, da je šel po kostanj v žrjavico. (Viharno odobravanje.) Obžalujem to, in naglašam, da mora biti v vsakem društvu mero-dajna volja večine. (Klici: Tako je!) Nesrečna je, Grafenauerjeva fraza o majorizaciji. Kdo naj pa vlada, če ne večina? Tej večini se ni sramovati izvoljenih mož, katerih imena jamejijo, da bodo vestno izvrševali svoje dolžnosti. Vsa čast slogi koroških Slovencev, ki so lani nastopili složno v obrambo pravic koroškega naroda. Ali se je pa ta sloga koroških Slovencev danes pokazala? Einspieler je dobil danes majhno število glasov. Ali se v tem kaže sloga koroških Slovencev? Sloga bi se bila pokazala, da bi bil dobil Einspieler glasove vseh, kakor smo mu jih mi dali. Izjava ni opravičena. Jaz sem predlagal kompromisno listo kandidatov. Kaj se je zgodilo po čudnih potih pravičnosti naših nasprotnikov? Dr. Detela je dobil le 7 glasov! Nova volitev je jasno pokazala misel večine. Grafenauerja visoko čislam in žal mi je, da je prevzel tako nehvaležno nalogo. Nesrečna fraza in predrznost je, če se dvomi, če bo še skupščina. Ta drznost se zna maščevati. Naša družba ni prestala. Oprt na vaše navdušenje trdim, da bo stala krepkeje in da bo še več koristi donesla slovenskemu narodu kot doslej. Teh koristi bodo najbolj deležni naši bratje iz Koroške. Če našo pomoč odbijajo, podamo jim še drugo roko. (Viharno navdušenje.) Vemo, da se moramo potegniti za te brate. Nas ne moti noben podpis. Družba je punčica narodno-napredne stranke in bo še nadalje ostala. Posebno pa me veseli, da stoji danes v naših vrstah krepka akademična mladina. Ona je naš ponos. (Viharno navdušenje.) Vzorno je njeno navdušenje za družbo, zlasti pa njenega zastopnika dr. Žerjava. (Velikanska navdušenost.) Izrekam mu zahvalo za njegovo požrtvovalnost. (Odobravanje.) Še se bo razcvitala naša družba, če odpade vsa stranka dr. Korošca in Pogačnika. Še bodo naše skupščine in ko ne bo ne mene, ne Svetca (viharne ovacije Svetcu), stala bo naša mladina na našem mestu. Napijam družbi in kličem: Vivat, crescat, floreat! (Velikansko navdušenje.) Govorili so nato še trgovci Rus iz Ribnice o razmerah na Koroškem,

jurist Kramar iz Trbovelj, da Korošec in Vrstovšek nista v resnici nobena zastopnika podružnice, dr. Mihajlo Rostohar, da koroški Slovenci niso taki, da bi odobraval današnji nastop Grafenauerjev, učitelj Engelman iz Trsta, da tam nič ne vedo o izjavi, ki jo je podal v njih imenu Grafenauer, in prosil družbo, naj na stroške tržaskih Slovencev otvori v Trstu (mestno) solo, notar Hudovernik, ki je pozval na delovanje za družbo, jurist Rekar o reformiranju družbe in podal v tem smislu 39 predlogov Svetcu, Uličakar iz Trsta, naj bi se družba zavzela za trgovske šole in naj bi se razpisal konkurz za nabavo družbenega blaga, in dr. Žerjav, ki je napil Svetcu.

Po šesturnem zborovanju je nato Luka Svetec zaključil to velepomembno zborovanje.

Brzjavki sta prišla od gospe županje Hribarjeve in Dolence ter Sraja iz Železnikov, družba je pa dobila nad 2000 K dohodkov, med temi 1600 K od tržske mladine od zadnje veselice.

To zborovanje smo zapustili s trdno nado, da bo novi delavni odbor privedel družbo na ono visino, na kateri mora stati, če hoče uspešno kljubovati neštetim narodnim sovražnikom. Z buta Nemec ob našo lepo Gorenjsko strano, gospodarsko in duševno nas hoče zaslužniti v naših industrijskih krajih.

Okoli 64 tisoč kron so znašali družbeni dohodki lansko leto. Stolisec kron leta 1907! bodi naše geslo. Če ta navdušena požrtvovalnost, ki se je pokazala na zadnji skupščini, ne poneha, prepričani smo, da, če ne že letos, vsaj drugo leto, dosežemo to svoto. In s tem bi tudi najbolje pokazali svoje narodno srce! Na delo torej!

V Kranju, dne 17. avgusta.

Avstrijsko. Deželni zbori. Vlada je že odredila, da se snidejo deželni zbori v dobi od 9. septembra do 15. oktobra k zasedanju. Pred vsem bodo imeli deželni zbori nalog, razrešiti vprašanje deželnih financ. Kranjski deželni zbor se menda ne snide več, pač pa se v kratkem razpusti, da bomo imeli jeseni volitve še na podlagi starega deželnega reda.

Jugoslovanski minister-krajan. Vsi srečnejši avstrijski narodi imajo svojega zastopnika v ministru, ki brani pravice svojega naroda. Le Romani, Rusini in mi Jugoslovani moramo biti brez vsakega zastopstva, le o naši usodi odločujejo tuji, ki niti najmanj ne poznajo naših razmer. Sedaj pa se vendarle vedno bolj oglašajo vesti, ki se pečajo z vprašanjem jugoslovanskega ministra. Dr. Spincič omenja, da sta se oba jugoslovanska kluba koj v začetku državnozbornskega zasedanja že začela baviti s tem vprašanjem, da pa tedaj ni bil položaj nič kaj ugoden, ker vlada nikakor ni bila naklonjena ustanovitvi jugoslovanskega ministrskega mesta. Danes pa je stališče za nas Jugoslovane že veliko bolj ugodno in vlada se bo že težko upirala namestitvi ministra, ki bi zastopal interese jugoslovanstva. S tem, da bi se vlada upirala, odtujila bi si še bolj Dalmacijo, katero mora in hoče prikleniti nase, ako se hoče svobodno razvijati proti jugu, pokazala bi pa obenem tudi veliko neznanost, kako urediti jugoslovansko vprašanje, ker bi s tem svojo pozicijo le poslabšale. Ker torej stopa jugoslovansko vprašanje vedno bolj v ospredje in bo vlada prejalisle prisiljena lotiti se ga in končno vendar urediti razmerje med Jugoslovani in vlado, je pač pričakovati, da polegne vlada k temu važnemu delu Jugoslovana,

Kakor bi se utrgal oblak, so mu padale in zopet ponehale.

Trdi udarci železnice so odmevali v kmetovi duši kakor udarci kladiva.

«In se zadnjič se mi je o njem sanjalo. Tedaj jemljem vodo iz vodnjaka — pa ga vidim nekje prav na dnu v tako raztrganem kožuhu, da se Bog usmili! Skoro, skoro bo utonil. «Nikolaj, moj sinček! — sem mu povedal — kaj pa ti tu delaš? In on na to: «Oh, oče, jaz ne morem več zdržati pri vojakihi. In jaz mu nato še pravim: «Le potrpi in uči se in imej vse v redu. In glej, že se je izučil...»

Debela solza mu je pritekla po obrazu nizdol na torbo.

«K njemu grem in vem, da ga ne dobim več. Ali bom pa tudi imel še koga, h kateremu bi se mogel vrniti? Čez polje je letela za menoj, prosila je in jokala krvave solze, da bi jo vzel s sabo. Noge so ji povišjele od snega, golčala je kakor blazna. Jaz sem pa pogljal konje in oddirjal dalje. Mogoče, da je že zmrznila kje na polju... Moral bi pač vzeti staro k sebi? Kaj pa rabiva še zdaj? Naj se porabi ves denar, naj živina pogine lakote! Takima mrličema, kakor sva midva, kaj nama je še treba? Par beraških torb naj še skrpa skupaj, in potem bova beračila med ljudmi, da prideva do kraja, kjer bo Nikolaj počival v grobu.

Pritisnil je svoj obraz na šipo, in solze so tekale dol po oknu.

«Oh, stara, kaj sva morala dočakati! Kako krasen venec sedaj krasi najine sive lase! Kako pač butaš sedaj s svojo glavo ob steno, ljuba moja, kako pač moraš tarnati sedaj!»

Kakor majhno dete je zajokal starček. Jok in železnica sta privzdigovala njegovo sivo glavo. Njegove solze so tekale kakor voda iz skalnega prepada. Naenkrat se zdi kmetu, da sliši glas svoje stare, kako leti bosa in prosi, da bi jo vzel s sabo. On pa le poganja konje s svojim bičem. Samo stok se čuje daleč po polju.

«Gotovo je ne najdem več žive. Če bi vsaj mene tudi z Nikolajem zagrebeli v grob! Da vsaj skupaj strohniva, če že ne moreva skupaj živeti. Četudi noben pes ne zalaja za nama v tuji deželi, da sva le skupaj! Kako naj bi revež sam ostal v brezsrčni tujini!»

Vlak je dirjal neprestano dalje.

«Škoda, da si bil raščen kakor hrast. Kar le prime, kar zaiskri se pod temi njegovimi rokami. Odsekati bi ti bili morali eno, ko si bil še majhen...»

Vlak je hitel proti velikemu mestu.

Z ljudmi je tudi on izstopil. Na cesti se je ustavil. Zidovje, nič kakor zidovje, in med zidovjem ceste, in po cestah tisoč in tisoč luči, visečih na vrvi. Luč se je skrivala v temo, trepetala je. Kmalu, kmalu mora pasti in nastane črn pekel. Toda luči so se zopet trdno prijele v temi in niso popadle dol.

«O, Nikolajko, da bi te le mogel zopet videti, čeprav le mrtvega! Tukaj bo tudi kmalu mene konec, sinček!»

Sedel je poleg zidu. Torbo je položil na kolena. Solze niso več padale na njo. Zidovi so se pripogibali drug k drugemu, vse luči so padle skupaj in se igrale v mavričnih barvah. Oklenile so se kmeta, da bi se ga dobro nagledale, ker iz daljnih krajev je semkaj priromal. Dež je pričel kapljati. Kmet se je stisnil še bolj in je začel moliti.

«Mati Kristova, saj vsem dobrim ljudem dajes pomoč in rešitev, in tudi ti, sveti Nikolaj...» in potrkal se je na prsi.

Polica se je približal in mu pokazal pot v vojašnico.

«Gospod vojak, ali je tu umrl Nikolaj Černyj?»

«Obesil se je tam v jelševju zunaj mesta. Zdaj leži v mrtvašnici. Pojdite le po cesti dol, tam Vam bo že kdo pokazal.»

Vojak na straži je stopal dalje gorindol. Kmet je ležal na cesti in zdihoval. Ko je ležal nekoliko časa, se je pričel opotekati po cesti naprej. Njegove noge so se tresle kakor ohromele in se zaletavale.

«Sinček, moj sinček, in ti si sam položil roko nase!... Povej mi vendar, sinček, kaj te je gnalo v grob? Zakaj si sam zavrgel svojo dušo za vedno? Oh, lepo tolažbo od tebe prinesem tvoji materi. Zgubljeni smo sedaj, za vedno!»

ki bo vestransko poznal težnje in zahteve Jugoslovancev. Kot kandidati v ministrstvo se imenujejo: Ploj, Šustersi in Ivčević. Ako bo vlada vedela ceniti važnost in pomen jugoslov. vprašanja in pokazala resno voljo poprijeti se dela, tedaj pač ne bo razmišljala in se obotavljala ali pa celo upirala dati Jugoslovancem svojega zastopnika, ampak dala bo narodom to, kar jim je po pravici dati dolžna. Bilo bi le v njeno korist in v prospeh Jugoslovancev, predvsem v narodnostnih ozirih.

Hrvatsko. Ostavka narodne vlade. Kakor poročajo zagrebški listi, so že dospeli v Zagreb dekreti, s katerimi je sprejeta ostavka (demisija) sekcijskih načelnikov dr. Nikolića, Radaja in Rojca. Kdaj bodo imenovani nasledniki, o tem se ne ve ničesar.

Bolgarsko. Vlada je odpustila 71 gimnazijskih profesorjev in ljudskih učiteljev, ker so se pred tremi tedni udeležili kongresa učiteljev, na katerem je bila sprejeta resolucija v prilog odpuščenim vseučiliškim profesorjem. Vlada odpusti baje še več ljudskih učiteljev. Sklical se bo radi tega protestni shod in govori se že o organizaciji generalnega štrajka učiteljstva. Pač žalosten jubilej bolgarskega kneza!

Rusko-japonski dogovor. Ruska in Japonska sta sklenili dogovor, v katerem se zavezujeta, da bo vsaka država pazila, da se ohranita celotni in da skrbita za neodvisnost Kitajske in za enakopravnost vseh narodov glede trgovine in industrije na Kitajskem.

Poučni listek.

□□□□

Kako se zglašajo obrti?*

II.

Kdor hoče nastopiti rokodelski obrt, to je enega izmed onih obrtov, ki jih oznamujejo za rokodelske obrti trgovsko ministrstvo dogovorno z ministrstvom za notranje stvari, mora obrt zglašiti pri okrajnem glavarstvu in obenem dokazati, da ga je sposoben nastopiti in izvrševati. Taki rokodelski obrti so n. pr. obrti črevljarjev, brivcev, irharjev, kleparjev, ključavničarjev, klobučarjev, knjigovozov, kolarjev, kovačev, mesarjev, mizarjev itd.

Poleg prilog, potrebnih za zglastev svobodnega obrta (rojstni in domovinski list), je zglastiv pri-ložiti učno izpričevalo in vsa delavska izpričevala, kar jih ima kdo, da dokaže svojo sposobnost. Dokaže jo pa tudi lahko samo z izpričevalom, da je uspešno dovršil kak učni zavod, katerih izpričevala po razglasu trgovskega in naučnega ministrstva usposablajo za samostojno izvrševanje dotičnega obrta, n. pr. glede mizarškega obrta oddelek za po-hištevno in stavbinsko mizarstvo na umetno-obrtni šoli v Ljubljani.

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v Kranju.

Kolek za
3 K

Anton Ahačič, mizar
v Trzinu št. 52

zglašam samostojni obrt mi-
zarstva.

Kakor je razvidno iz priloženega rojstnega lista A in domovinskega lista B, sem rojen 12. decembra 1874 v Trzinu in tudi semkaj pristojen.

V mrtvašnici na veliki beli plošči je ležal Nikolaj. Njegovi lepi lasje so bili krvavi. Čelo je odskočilo kakor orehova luščina. Čez njegov trebuh je bil začrtan križ, ker razparali so mu bili trebuh križema in ga zopet sešili.

K Nikolajevim nogam je padel starec na kolena in molil. Poljubljal je noge svojega sina in tolkel z glavo na hladni oder.

«O gorje, moj otrok, z materjo sva se že pripravljala za tvoje ženitovanje, najela godce, in ti si šel od naju...»

Nato je vzdignil mrtvo truplo, objel njegov vrat in vprašal, kakor bi hotel zvedeti od njega:

«Povej vendar, za koliko maš naj damo, koliko naj podarimo ubogim, da ti Bog tega ne šteje v greh?...»

Solze so kapljale na mrliča in na belo, mrzlo ploščo. Jokajoč je oblekel svojega sina v mrtvaško oblečilo. Belo srajco s pisanimi vzorci; pleten usnjen pas in klobuk s pavovim perjem mu je nadel. Pisano torbo je položil pod njegovo glavo, k glavi postavil gorečo svečo, da bi svetila za zgubljeno dušo.

Kako vrl, lep fant s krasnim pavovim perjem! Mirno je počival tu na hladni, mramornati plošči in zdelo se je, kakor bi se še mrtvec smehljaj svo-jemu očetu.

Križev.

Iz izpričevala C in delavske knjižice D se vidi, da sem izučen mizar in sem že delal deset let za pomočnika.

Ker mislim začeti mizarški obrt izvrševati samostojno v Trzinu št. 52, prosim, da c. kr. okrajno glavarstvo to zglastev vzame na znanje in mi izda obrtni list.

V Trzinu, dne 10. avgusta 1908.

Anton Ahačič.

* Glej št. 30 „Gorenjca“!

Dopisi. □ □ □ □

□□□□

Iz sorške župnije. Še vedno imamo v Sori našega priljubljenega gospoda Brajca. To so res en dober in zanesljiv gospod, ker se nas tako drže, kakor klóp. Sedaj so obljubili ta dobri gospod, da nam bodo Soro regulirali. Mi jim pa tudi verjame-mo. Na papirju nam Soro regulirajo vsakih 6 let, ko so deželnozborske volitve. Tudi sedaj so nam to obljubo pogreli, ko se zopet bližajo deželno-zborske volitve. Gospod kaplan so tudi za reveže dober človek, pa le takrat, kadar morajo biti. Ne-kega fanta so zmerjali z »barabo«, zato sta pa zaplesala eno pred sodiščem. Gospod kaplan bi bili kaznovani, pa so rajše se udali in dali izjavo, da so pripravljeni za poravnanje pravde plačati 20 K v občinsko blagajno in vse stroške dveh odvetnikov. Kaplan so rekli, da se nočejo tožiti z ozirom na njih duhovski stan. Takrat, ko so se pa ta pre-castiti gospod kaplan toževali z Šustersi, Kav-čičem, Čarmanom, takrat pa niso gledali na njih stan. Samo sedaj se jim zdi neprijetno pravdanje, ko bi bili lahko obsojeni. Kaj bodo rekli sedaj voj-ščaki tega kaplana, ko bodo zvedli, da je gospod »Kapvan« zlezel pred tožbo pod mizo. To so grenki »purfelci«. Morebiti še bolj grenki, kakor listi, da se je sorska dekliska Marijina družba za eno glavo pomnožila. Krstili so, krstili, ja veste, v Sori, veste, so krstili, enega otroka so krstili od Marijine hčere, veste, od hčere, ki je bila najhujša, veste najhujša. vojščakinja kaplana Brajca, tako zdihuje Brencelj v Preski. Kaplan Brajc si pa puli lase, čes: pravdo sem izgubil, plačati bode treba svetle kronice, sedaj pa še ta nesreča v Marijini družbi! Kaj vse bode-m še doživel v Sori! Priporočamo tedaj starišem, da vpisejo dekleta v Marijino družbo, ker so potem tako varne pred zapeljivimi fanti, kakor ona svet-nica iz Rakovnika. Gospodu kaplanu pa od srca čestitamo k temu prirastku. Naj živi in se redi, kakor kaplan Brajc! Drugič pa še kaj!

Sorski župljan.

Iz Bohinja se piše: Lastnik gostilne g. A. Res-man je postavil z dovoljenjem fužinske podobčine pri cerkvi ob jezeru barako, kjer prodaja sedanja gostilničarica gosp. Pavškova razglednice in slad-karije. Ker so razglednice tukaj po 10 v, v turi-stovskem hotelu pa po 20 v, je umevno, da jih zelo kupujejo. — Posledica je ta, da se je g. Stöhr obrnila na glavarstvo, da kazi baraka sliko jezera. Glavarstvo je ukazalo barako odstraniti. Domačin ne sme na površje! Jezero je javna last, kar se je dognalo pred nedavnim časom. Vsi upravičenci in posestniki parcel so vedno vozili s čolni po jezeru in izkrcavali na obeh straneh jezera in mostu. Na koncu jezera si je napravil gostilničar Ravhekar hotel — pa ne sme izkrcavati pri mostu ob cesti.

Opat Saba.

Spisal B. Sergejev.

Dalje.

VII.

V noči teden dni pred tem večerom, ko sta usla Emanuel in Pepo iz Sabatovega samostana, je jezdila skozi gozd dupskega gradu visoka moška postava, zavita v dolgo haljo, prav počasi, kot da išče kakega sledu. Globoko je klonila glava jezdecu na prsi in dolga, že nekoliko osivela brada se mu je lesketala ob mesecini. Bil je graščak Viktor pl. Stefani, ki je odhajal iz dupskega gradu. Težka mu je bila ločitev, saj preživel je v njem že davno pretekle, vendar najsrečnejše dneve ob strani mlade, ljubljene soproge. A le kratka je bila ta sreča, kmalu jo je izgubil za vedno. V njem je vzgajal ljubljene sina in hčerko, v njem so jima tekla otroška, brezskrbna leta. Že je skoro pozabil veliko bol radi izgube dobre soproge, saj živel je ves za-dovoljen, videč krepko, zdravo hčer in lepo Loti, katero je ljubil tudi prav očetovsko. Sedaj se mu je vrnil tudi čvrsti sin Emanuel. Kako je bil srečen, videč, da se ljubita Loti in Emanuel. Že ju je blagoslavljal, v duhu že je videl srečni zakon. A prebudil se je naenkrat, kakor iz lepih, sladkih sanj v obupu in poluzalosti. Kje je Emanuel — ljubljene sin? Kje Flora in Loti? Izgubil jih je v trenutju, ko se je že skoro poslavljaj z njimi iz tega kraja. Vse iskanje je bilo zaman in ko so mu povedali služabniki, komu je veljal oni nočni napad,

— Še več: Ravnoisti si je nabavil štiri gosi, da bi mogel večji družbi postreči. «Holt!» se je reklo. Gosi so nevarne ribam. Stran z njimi! In res je prišel k g. Ravhekarju lovec verskega zaklada, ki je dejal: «Ako ne odstranite gosi, vam jih postre-ljamo!» — I seveda! Ravhekarjev hotel je cenejši, postrežba dobra — tuji hite gori; g. Stöhr pa s strahom gleda za njimi ter čuti, da je veliko manj prometa. — V turistovskem hotelu imajo uslužbenca, ki je domačin — pa brez narodnega ponosa, posestnika: «Villa Zlatoroč». — Ta je do-maćinu Suhelju od Fužine že trikrat vrgel kol, na katerem ima privezan čoln. Svet je lastnina pod-občine Fužina-Studor. Obe cerkvi sv. Janez in sv. Duh — imata pravico izkrcavanja in vkrcavanja, a Toneju to ni prav. Tone! Ne pihaj, kar te ne peče! Lahko si opečeš prste, da boš pihal rčet! — Gospod poslanec Pogačnik, prosimo, da se ko-renito posvetite tem razmeram!

Umetnost in književnost

□□□□

Kratek pregled slovenskega slovstva.

Spisal I. Zagorski.

Konec.

Na političnem nebu so se začeli zbirati črni oblaki. Prišla je marčna doba, ki je zbudila Slo-vence iz politične zaspanosti. Dr. Bleiweis je začel izdajati «Novice». Okrog Bleiweisa so se zbirali slovenski literatje. Toda ta doba ni prinesla našemu slovstvu dosti sadu. Sicer so do neba poveličevali Koseskega, ki pa je bil le pesnik kričavega bombasta brez estetičnega čuta.

L. 1858 — 1868 so izdajali «Slovenski Glasnik». Tako so se razvile izvrstne literarne moti: Levstik, Stritar in Jurčič.

Zelo znamenit je Levstik (1831 — 1887). Bil je v zelo težavnem položaju. Njegovo materijelno stanje je bilo zelo slabo. Delati pa je moral na vseh poljih. Kot pesnik, kritik, novelist in jezikoslovec. Njegove pesmi niso postale erotične, ampak otroške. Zelo pa se je izkazal na jezikoslovnem polju. Josip Stritar, rojen 1836, je začel izdajati «Dunajski Zvon» (1870, 1876 — 1880). Njegove pesmi so »profesorske« in nimajo trajne vrednosti. Kot novelist je nekoliko sentimentalen, zastopnik »visoke umetnosti«. Bival je v tujini in ni šel med svoj narod. Kot učenec Schopenhauerja konstruiral vse po svojih teorijah. V njegovih spisih se zrcali »svetožalje«. Vse mora biti lepo, dobro in nežno.

Slovensko kmetako ljudstvo je uvedel v svoje spise Josip Jurčič (1844 — 1881). Vendar ne piše tako pristno domače, kako n. pr. pozneje Trdina. Odtušil se je bil že nekoliko svojemu narodu. Podal nam ni psihologije slovenskega kmeta, ampak dobro skicirano fiziognomijo.

V tem času je bil edini slovenski lirik, poet slovenskega pesimizma Simon Jenko (1835 — 1869). Njegove ljubavne pesmi so nežne in čudovito ži-vahne. Bil je nekak slovenski Heine.

Med tem si je vzgojil Stritar dobrega pesnika namreč Simona Gregorčiča (1844 — 1906). Njegova nežno čuteča duša se spoznava dobro iz njegovih verzov. Njegov prosti in lahki izrek, zveza z me-lodijo verza, sta ga naredila zelo popularnega. Vendar vrednost njegovih verzov proti koncu zelo pada.

Gregorčičev sodobnik je Anton Askerc (1856). Sicer je bil v mladosti učenec Stritarjev, a pozneje

bil je prepričan, da je kriv vsega le ta stari-kavi, potuhnjeni menih, ki je res, kakor je sumil, sam nekdanji Saba. Bilo mu je jasno, da je moral tudi on tedaj prisostvovati, ko so mu odpeljali soprogo, zakaj takoj drugi dan je izginil. Bil je trdno pre-pričan o vsem, in ker je znal, da ne bode videl več ljubljeneh otrok, kakor ni soproge, gojil je samo eno željo, maščevati se nad Sabatom. A vse iskanje je bilo zaman, ni ga bilo nikjer, a da je poglavar samostana, tega Viktor ni znal. V gradu ni mogel ostati, kjer ga spominja vsaka stvar na nesrečne dogodke...

Ne! Tja na razburkane valove divjega morja, tja v nedogledne stepe, v pragozde, kjer je blodil kot mladenič, tja je zopet gnalo nesrečno srce že skoro sivolasega moža. Služabnikom v gradu je zapovedal, naj pazijo na grad in vsa posestva ko-likor mogoče, ker morda se še kdaj vrne. V slu-čaju, da se kaj nenavadnega pripeti, naj mu na-znanijo na policijski urad prve mesece v Aleksan-drijo, a pozneje v Kalkuto.

Prijezdil je na mali holm, ustavil konja in se ozrl nazaj na dupski grad. Ob svitu mesečine se je blestelo staro zidovje. Vsi lepi dnevi, ki jih je preživel v njem, so hiteli mimo njega in debela solza mu je kanila po obrazu.

«Z Bogom, ljubljene gradic, nič več se ne vi-diva!» je zasepetal in spodbodel konja, da je od-vijal plašno in ga odnesel od kraja nesreče.

* * *

Dalje prih.

se je podal na mnoga potovanja po Evropi. Prinesel je nazaj krepkovo in brezobziren socializem. On je trd realen epik, nikak dušeslovec. Po Stritarjevi dobi so nastopili razen drugih nepomembnih: Trdina, Kersnik, Detela in Tavčar.

Janez Trdina je bil nekoliko časa profesor, potem se je pa odpovedal svoji službi in šel med svoj narod. Kar je napisal Trdina, je kakor bi vzraslo iz slovenske zemlje. On je živel med kmetom in ga spoznaval. Njegov slog je čist in miren. Piše nam v podobi pripovedk in bajk tako naravno in umetno, kakor bi zajemal iz kmetijske duše.

Najboljši slovenski novelist je Janko Kersnik. Kakor slika Jurčič kmeta, tako je on zastopnik inteligence. Iz njegovih proizvodov odseva jasno in neskaljeno naše življenje. Zato je zelo popularen.

Dr. Francisek Detela piše historične romane. Njegove postavbe so skrbno naslikane, a vendar nekako okorno.

Nasprotno je zelo pomemben dr. Ivan Tavčar. On piše s plamtčo dušo. Po njegovi spisih se pretaka srčna kri. Dr. Tavčar je krepka, plastično se dvigajoča literarna individualnost. On opisuje realno življenje. Njegov sarkazem in ironija učinkujeta z elementarno silo.

Za Tavčarjem in Detelo so nastopili predhodniki slovenske moderne: Govékar, Meško in Murnik. Meško je pesnik v prozi. Pristni humor pa je vpeljal Rado Murnik.

Ne veliko pred 20. stoletjem v sredi 10. desetletja se je pojavila slovenska moderna.

V središču stoji Ivan Cankar s svojim lepim slogom in z drzno samovoljnostjo vagabundskega naturalizma. On je najplodovitejši in najboljši živeči slovenski pisatelj. Njegova fina ironija se oblači v lepi slog in lepo grupiranje posameznih prizorov. Cankar je novelist in dramatik.

Njegov prijatelj in najboljši lirik je Oton Zupancič. Poprej se je oblačil v sanjajočo in simbolično obleko, sedaj pa govori jasno in krepko:

Prodaj se vetrovom — naj gre, kamor hoče!
Naj srce se navriska in izjoče!
Vendar mornar, ko je najvišji dan,
izmeri daljo in nebeško stran.

Obenem opazimo v moderni še dva talenta: Ketteja in Aleksandrova. Aleksandrov je šel med narod in je živel preprosto med kmeti. «Od zemlje same je hotel slišati njen razgovor, poslušati njen tajinstveni govor,» piše Zupancič. Zazvenele so njegove čudovite pesmi o klasu, ajdi in kresu. Nazadnje pa se ga začnejo lotevati črne misli, katerih se hoče pesnik otresti.

Tudi Dragotin Kette se je visoko dvignil. Njegovi soneti dosegajo Prešernove.

Kar se novelistike tiče, je še mnogo v razvoju. Opozarjati moram na Josipa Kostanjevca, dr. Zbašnika, Ivo Sorlija in krepki talent gospe Zofke Kyeder-Jelovškove.

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Vrste produkcije.

I. Organizacija produkcije.

Zgodovinska šola v narodnem gospodarstvu šteje po navadi pet stopenj, po katerih se je razvijal obrt, to je delo, s katerim se pridobivajo materialne dobrine za vzdrževanje in izpolnjevanje človeške narave.

a) Rodbinsko in hišno gospodarstvo. To vrsto gospodarstva nahajamo pri prvotnem človeku, pa tudi v starem veku in v začetku srednjega veka. Vsaka rodbina proizvaja toliko, kolikor potrebuje zase ali kolikor zavzije sama. O menjavanju ali delitvi dela se more v tej dobi le prav malo govoriti. Seveda si pa moramo rodbino predstavljati nekoliko drugače, kakor dandanes. V starem veku so spadali v rodbino tudi neštevilni sužnji, ki so izvrševali vse obrti, v srednjem veku pa razni tlačani.

b) Rokodelstvo, izvrševano po rokodelcu. To je druga stopnja v narodno-gospodarski organizaciji, ki se je razvila v srednjem veku. Proizvajalec ne dela več zase ali za svojo rodbino, temveč za splošnost, t. j. za odjemalce. On dela s svojim blagom in s svojim orodjem, on je mojster. (Pač opazujemo še danes, še bolj seveda pa v srednjem veku, da rokodelci ni lastnik sirovin, katero misli predelati, da hodi v «stero».) Mojster dela le po naročilu ali vsaj za majhen trg, v katerem stanuje, in pazi strogo na to, da mu kdo drug ne prevzame tega razpečevališča. Zato se pa družijo z drugimi rokodelci, da se medsebojno podpirajo in branijo drug drugega. Tako so nastali razni cehovi, ki so bili tolike gospodarske važnosti do zadnjih stoletij.

c) Domače delo. Ne dela se več za odjemalce ali za trg, temveč za podjetnika. S tem se označuje nova oseba, ki označuje sedanjo dobo narodnega gospodarstva. Rokodelci imajo pač svoje orodje, toda ne več svojih sirovin, katere jim daje trgovec, tudi ne smejo več prosto razpolagati s

svojimi izdelki, za prodajo teh izdelkov skrbi trgovec.

e) Manufaktura. Podjetnik združi vse svoje delavce, ki so bili poprej raztreseni, v svoji delavnici, kar mu je gotovo v veliko korist, ker more delo pametno razdeliti med posameznimi delavci po njihovih spretnostih ali njihovi nadarjenosti. Delavec sedaj ni več lastnik sirovin, pa tudi ne orodja, tudi ne dela doma, temveč s podjetnikovim blagom v podjetnikovi delavnici.

Ta podjetnik pa mora biti že velik kapitalist, da more preskrbeti vse, kar rabijo delavci. Ta preobrat se je pričel okoli 16. stoletja z velikimi boji proti mogočnim obrtnim zadrugam (cehom).

d) Tovarna. To je stopnja moderne industrije, v kateri živimo. Pričela se je ta doba s časom, ko se je pričel uporabljati par v obrtu in prometu. Produktivnost se je silno povečala, vedno večje glavne so se porabljale in tako je nastal oni gospodarski red, ki ga imenujejo socialisti kapitalističen, z vsemi svojimi slabimi pojavi: delavske nezgode, kronično brezdelje, nadprodukcija in krize, nagromadenje ogromnega premoženja v rokah posameznikov in na drugi strani stradaljoč proletarijat.

Ne smemo pa misliti, da so se pri tem prejšnje stopnje produkcije popolnoma porazgubile, kajti še vedno nahajamo preostanke hišnega gospodarstva v nekaterih kmetijskih hišah, kjer se n. pr. natke platno, ki se porabi za domače perilo. Zali bog, da tako gospodarstvo vedno bolj pojenjava. Istotako gubimo še rokodelce, in sicer še prav mnogo, ki delajo le za odjemalce, kakor v srednjem veku. Ravnotako obstoji še vedno domače delo in manufaktura.

Dalje prih.

* * *

Tedenski sejem v Kranju dne 12. avgusta t. l. Prignalo se je — konj, 92 glav domače goveje živine, 26 glav hrvaške goveje živine, 6 domačih telet, 96 domačih prašičev, 15 domačih ovac in 49 hrvaških ovac. — Pšenica po K 10-25, proso po K 6-75, rž po K 8 —, oves po K 8 —, ajda po K 8-75, fižol ribničan po K —, koks po K — in krompir K po 5 — za 50 kg.

Obrtna novela je stopila včeraj v veljavo. Gotovo je, da so nove določbe v pre mnogih primerih važne in dragocene pridobitve. Več o novem obrtnem redu poročali bodemo v eni prihodnjih števil.

Novi davki. Vlada ima namen znatno zvišati davek na zganje. Pri špiritu bi davek zvišala za 30 K pri hektolitru. S tem bi zvišala svoje dohodke za 30 milijonov kron.

Vozarina na državnih železnicah je za učence znatno znižana. Dijaki, nad 10 let stari, plačajo pol vozarine, dva otroka, stara do 10 let, plačata pol vozarine. Razen tega se vozi lahko na 10 dijakov en dijak siromašnih staršev zastoji.

Kaj je postalo leta 1907 dražje? Zavarovalnica za nezgode je zvišala pristojbine za 10 odstotkov. Sladkor je pri centu za 50 v dražji. Milo se je podražilo za 2 K pri centu; podražili so se tudi baker, žebliji, pile in smola. Papir je podražen od 5 do 10 odstotkov, gumi za 10 odstotkov, propka (kork) za 15 odstotkov, niti (cvirni) za 6 odstotkov. Perilo, čevlji in obleke so se podražili. Češki premog je za 6 v dražji, jesi za 10 odstotkov itd. In kljub temu še živimo...

Godovi prihodnjega tedna:

18. Helena, Zelimir, Branislava; 19. Ludovik, Zlatica; 20. Bernard, Kronoslav, Zorka, Boris; 21. Ivana Franciska, Joko, Zelidrag; 22. Timotej, Ostrivoj; 23. Filip Benicij, Bogovoljka, Svetopolk, Milaša, Zdenek; 24. Jernej, Borivoj, Zlatava.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden:

24. v Kamniku.

Radovljiske novice.

— Premeščenje v sodni službi. Mesto g. kancelista Mahorčiča, ki je premeščen v Lož, pride za zemljejnjkinega vodjo v Radovljico sodni kancelist g. Primožič iz Škofje Loke.

— Nov zvonik dobimo v Radovljici, in sicer v gotškem slogu zidanega. Streho pri starem zvoniku so že podrli. Novi zvonik bo 15 metrov višji od starega. Tudi se dela na to, da se na zvoniku napravi razgledišče (galerija), kar bo gotovo povzročilo tujski promet v Radovljici. S stolpa bi se videlo po vsej gorenjski ravnini dol do Ljubljane.

— Ustanovni občni zbor sadjarskega društva za naš okraj bo 1. septembra t. l. v Radovljici.

— K banketu na skupščini zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev se je dosedaj priglasilo 175 učiteljev in učiteljic.

— «Rokovnjači» so se igrali na Veliki Smaren v Radovljici. Gotovo lahko trdimo, da še nobena predstava v Radovljici ni bila tako dobro obiskana kakor ta. Ves obsežni Kunstljev salon je bil zaseden do zadnjega kotička, čeprav so bile cene sedežem za naše razmere precej visoke. Igralo se je vobče prav dobro; zlasti nam je ugajal Blaž Mozolj. Izvrstni sta bili tudi Polonica in gospa

Poljakova. Krasno je pela Nona. Dobro je pogodil svojo vlogo Nande. Vsa čast našim poštvalnim diletantom. Po igri se je razvila neprisliljena domača zabava s saljivo pošto, tekmovaljem v lepoti in s plesom. Mnogostevilni gostje, med katerimi smo zlasti opazili jako veliko letoviščarjev iz Radovljice in okolice, so se zabavali izborno. Ples je trajal do ranega jutra. Najbolj vesel te prireditve je pa gotovo blagajnik naše izvrstno uspevajoče javne ljudske knjižnice, ki je prejel nad 200 K čistih dohodkov, kar so gotovo pripomogle marljive prodajalke šopkov in razglednic gospodične Vosnjikova, Pietnarjeva in Resmanova.

— Skupna seja občinskih odborov za Radovljico, Lesce in Begunje je bila včeraj. Sklenilo se je najeti posojilo za zgradbo vodovoda, in sicer po razmerju davčne sile posameznih pri-zadetih krajev.

— Tukajšnja posojilnica je dobila lično novo ograjo. Kaj pa hranilnica in stavbena družba? Društvo za privabitev tujcev, podreza-j malo!

— V albumu, ki se bo izdal v septembru za vse Kranjsko v 36 slikah, bo zastopana tudi Radovljica s pogledom na Begunje in Karavanško gorovje.

Novičar. □ □ □

□ □ □ □

6

Občinske volitve v Kranju se vrše, in sicer za III. razred v torek dne 27. t. m. ob 8. uri dopoldne v občinski hiši št. 27 v Pungratu; za II. razred v sredo dne 28. t. m. ob 3. uri popoldne na rotovžu in za I. razred dne 28. t. m. ob 4. uri popoldne istotam. Vsak volilni razred voli šest odbornikov in tri namestnike. — Prvi razred šteje 64, II. razred 24 in III. razred 491 volilcev; skupaj 579 volilcev.

Poročil se bo jutri v tukajšnji župni cerkvi g. Ivan Schwarz, davčni pristav, z gospico Leopoldino Tepljevo. Čestitamo!

Zgradbo savskega mostu v Kranju razpisuje deželna vlada v današnji «Ljubljancanki». Gradbeni troški znašajo 432.000 K. Oddaja se vrši 16. septembra t. l.

Gorenjski vlak vozi iz Ljubljane pa tja do Trbiža po izključno slovenski zemlji in gorenjska železnica je ena izmed onih, ki donasajo državi najlepše obresti. Kako pa se godi Slovincem na njihovi lastni zemlji in kaj si ta ponižen in v božjo voljo udan narod pusti vse dopasti, lahko vidi tujec na prvi hip, kadar ga zanese pot v kak gorenjski vlak! «Nichtraucher», «Damencoupe», «Notbremse», «Ausspucken», «Zur Beachtung», «Kaltwarm», «Hell — dunkel» i. t. d. ... deset ocal in dvajset drobnogledov na oči in v roke, pa se pri najboljši volji ne najde v gorenjskih vlakih ne ene besedice uradnih navodil in naredb v slovenščini, izvzemaš vozove iz nove tržaske proge. Vsiljuje se nam vprašanje do slavnega ravnateljstva c. kr. drž. železnic v Trstu, če imajo tam morda tako skušnjo, da je na gorenjski progi treba opozarjati le Nemo, da se ne sme pljuvati po tleh v kupejih in da se morajo hlače zopet zapeti, še predno se zapusti oni gotovi prostorček? Če je slavno ravnateljstvo takega prepričanja, potem nam je seveda čisto prav, da se s samonemškimi napisi opozarja tujce, da na Gorenjskem samo in samo le Nemo! pljujejo. To bi bilo v redu. Ni nam pa vseeno, če so napisane samo v nemškem ali laškem jeziku navedbe in opomini, ki služijo potujočemu občinstvu v informacijo in varnost! Kakšen pomen pa ima «Notbremse», če ljudje ne razumejo, kaj je napisano?? Kakšen namen in pomen imajo navedbe in paragrafi, ki so pisani samo v nemškem jeziku, n. pr. za našega kmeta?? Železniska uprava bi morala že radi svoje lastne koristi pribiti ali obesiti svoje navedbe tudi v slovenskem jeziku. Toda, za svojo lastno korist naj se briga železniska uprava sama! Za nas stoji eno: Da so samonemški napisi v gorenjskih vlakih za slovenski narod brezvestno preziranje in nesramno žaljenje od strani c. kr. urada! In z vso odločnostjo zahtevamo, da se s takim preziranjem že enkrat preneha! Vse slovenske poslance in vse slovenske časopise pa prosimo, da storijo svoje, da bi že vendar enkrat zginili samonemški napisi iz gorenjskih vlakov! In pa, ker je naš uradni list «nad vse pravičen in nepristranski», prosimo tudi Vas, gospod profesor Funtek, Vaše pomoči in par vrstic v «Ljubljancanki» — za našo dobro pravico!

Prememba posesti. Gospod Karel Polajnar, sedaj lastnik kavarne «Prešeren» v Ljubljani, je prodal svojo hišo št. 118 na glavnem trgu v Kranju poleg vodnjaka g. Francu Lukežu, trgovcu z vinom v Kranju, za 20.000 K.

Elektrarna v Kranju nas naproša opozoriti odjemalce elektrike, da jim ni več treba v elektrarno hoditi, temveč lahko v gostilni pri Pogačniku naroče vsakojake potrebe, in sicer tako dolgo, dokler se ne upelje telefon.

Utonil bi bil kmalu v sredo dne 14. t. m. dragonec Jakob Guetz 4. eskadrone polka št. 5 pri kopanju v Kokri. Rešil ga je stražmojster Franc K a r b a.

Cesarjev rojstni dan se bo praznoval jutri na slovesnejši način, kakor pa druga leta. Ker se v Kranju mudi vojaštvo, bo jutri dopoldne maša v »Zvezdi«. Pri tej službi boji bodo prisostvovali tudi naši veteranci. Govori se, da nastopi jutri kranjska meščanska godba.

Vojaške vaje na Gorenjskem. Vadili so se 13., 14. in 15. t. m. v okolici Lesce 7., 5. in 29. lovski bataljon. V Duplje pa pridejo lovci danes 17. t. m., 18. t. m. imajo cesarsko parado v Kranju. — Po bohinjskih gorah vedno vadijo lovci in deželni brambovci. Dne 11. t. m. je prišla stotinja lovcev čez Črno prst iz Kanala. Lovci gredo na cesarske vaje v Celovec.

Vojaštvo. Minolo sredo, dne 14. t. m. se je pehotni polk št. 27 vrnil z Rakeka in Cerknice v Ljubljano, kjer ostane do 23. t. m. Odtod odkoraka proti Skofji Loki in Medvodom, kjer se vrše do dne 28. t. m. brigadne vaje.

Otrok se zadušil v loncu. Dne 5. t. m. okoli 6. ure zvečer je bila Alojzija Čop, delavca žena v Kurji vasi pri Jesenicah, s svojimi otroci sama doma. Istodobno se je odstranila enoletna hčerka Angela iz kuhinje pred hišo. Tam je stal velik železni lonec, v katerem se je nahajalo kakih pet litrov vode. V ta lonec se je prekučil otrok z glavo navzdol in se je zadušil. Neka stiri let stara deklica je obvestila takoj mater ponesrečenega otroka, a je bilo prepozno. Tudi zdravnikova pomoč je bila zaman.

Prestavljen je davčni praktikant g. Pezdil iz Kranja v Skofjo Loko.

Čudež (?) se je zgodil na Brezjah. Na Marijin praznik, v četrtek, prihitelo je kakor vedno veliko romarjev k Mariji Pomagaj na Brezje. Med temi je bila tudi neka žena — kakor pravijo — ki je bila že tri leta tako bolna, da se ni mogla gibati — bila je hroma. Med dopoldanskim cerkvenim opravilom pa čuti, da se ji zdravje hitro vrača in po končani službi boji je šla žena popolnoma zdrava iz cerkve. — Za danes navedemo samo ta dogodek; če pa bo »Slovenec« potrdil njega resničnost, bomo pa še mi kaj spregovorili o takih čudežih.

Železniška nesreča. Med postajama Medvode in Skofja Loka je bil zdrobljen del železniškega voza, druge nesreče ni bilo.

Odlikovani so bili s častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje delavci papirnice v Goričanah Franc Stelc, Franc Kozuh in Ivan Luštrek ter delavka Ana Kozuh.

V trebuh mu je zasadil nož. V soboto je v Naklem pri Kranju Janez Pičman zasadil nož v trebuh laskemu kamnoseškemu delavcu Otiliju Piutliju. Piutlija so prepeljali težko ranjenega v Ljubljano, kjer je za par dni umrl.

St. Anna in Oberkrain. »Edinost« poroča, da ji je došla razglednica z gornjim napisom brez slovenskega. Tudi poštni pečat je samonemški. Škandal je, da se na Kranjskem, zlasti še na Gorenjskem, še dobe samonemški poštni pečati, kakor je tudi skandalozno, da kupujejo Slovenci samonemške razglednice lepe kranjske dežele. Ravno tako je pa tudi sramotno, da ima občinski urad Bled nemško-slovenski pečat! Kdaj pridemo Slovenci do tega, da bomo spoštovali svoj materinski jezik bolj od tujega? Kdor zmetava svoj jezik pred tujim, zmetava in zaničuje samega sebe. Take pege je treba s slovenskega naroda odpraviti z vso brezobzirnostjo!

Iz Dražgoš. V našem bralnem društvu je bilo preteklo nedeljo zopet predavanje. Predaval je g. nadučitelj Rojina iz Šmartnega o čebelarstvu. Navduševal je poslušalce, naj se oprimejo čebeloreje v večji meri in naj se čebelarji selške doline združijo v podružnico slovenskega čebelarskega društva. Nazadnje je bil pogovor navzočih čebelarjev.

Več luči. Z Bleda se piše: »Triglavl« pa do novega kolodvora ni ne ene luči. Za občinstvo je to skrajno neprijetno in nerodno, pa lahko tudi nevarno. Zadnji čas je, da se temu nedostatku odpomore.

Utonil je v bohinjski Savi delavec Benk z Bodešč pri Radovljici. Sel se je kopat. Zapustil je 11 majhnih otrok.

Pomanjkanje vode na Bohinjski Bistrici. Navzlic vsem opominom županstva, naj prebivalstvo štedi z vodo, trlatijo nekateri vodo, kakor bi na Bohinjski Bistrici sploh ne mogel nikoli izbruhniti požar. Rabijo jo za vse mogoče in nepotrebne namene, dasiravno je županstvo svarilo ljudstvo z oklici na občinski deski in razglasi pred cerkvijo. Ako ne bode vse nič pomagalo, treba bode neobhodno, da poseže vmes višja roka.

Slovenska pesem in Angleži. Pod naslovom: »Skrivnosti Avstrije« prinaša angleški časnik »P. T. O.« daljšo vrsto člankov, ki so potopisni spomini angleških časnikaarjev z njih potovanja po Avstriji. Iz te serije hočemo navesti le odlomek, ki zadeva vtise, ki so jih dobili časnikaarji na Kranjskem. Seveda je članek popolnoma umljiv le v celoti z vsemi članki. »Naj človek v Avstriji krene, kamorkoli hoče, povsod naleti na kako skrivnost. Hipoma se mu dozdeva, da jo ume, da bo razvozlat zagonetko; a to le hipoma. Tako se mi je zgodilo na Bledu, ko sem poslušal slovensko glasbo. Že sem mislil, da se mi je razodela. Dozdevalo se mi je, da slišim ono strast obupnosti, sedaj divje se rogaajo, le nekako namigavanje, sedaj zopet zasmihajočo, izgubljajočo se v neumljivem smehu, kar nahajamo pri vseh slavni ruskih pisateljih,

osebito pri humoristih. Dozdevalo se mi je, da hoče slovenski jezik prekrasno, toda zaeno otožno pokazati in mi razkriti neizrekljivo skrivnost, skrivnost trpljenega stoletja, katere skrivnost je bila prenešana iz ruskih step v doline in gore Kranjske. A čudovita glasba je v istem trenutku obdala to skrivnost zopet z novim zagrinjalom, — razkrila je pa ni.

Godbeni klub »Sloga« v Kranju priredi v nedeljo dne 18. t. m. koncert na vrtu g. Petra Mayrja. Program tega koncerta bo obsegal 12 dobro izbranih točk in se dobi na večer koncerta pri blagajni. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina znaša 30 vinarjev za osebo. Po koncertu se vrši ples v dvorani »Narodne čitalnice«. Posebnih vabil se ne bode razposiljalo. Vsak dobrodošel! V slučaju neugodnega vremena se preloži koncert na prihodnjo nedeljo, dne 25. t. m. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Nezgoda v kamniških planinah. Tudi naše lepe planine zahtevajo vsako leto svojo žrtev. Gospa U. je napravila v večji družbi izlet in Kamnika na Grintovec dne 9. t. m. »Na Podih«, na nekem strmeh snežišču ji je spodletelo iz je tako nesrečno padla, da si je nogo zlomila. Oskrbnik Zvisove koče na kokriškem sedlu, dva pastirja in trije hlapci kmeta Suhadolnika iz kokriške doline, katere je bilo treba klicati na pomoč so prinesli ponesrečeno z veliko težavo ob navpični »Dolgi steni« v »Zvisovo kočo« od tod v Bistrico. G. U. ni bila za tako turo primerno opravljena, kar je vzrok njene nezgode.

»Prosveta« je priredila v predzadnjo nedeljo na Jesenicah predavanje o ljudskih knjižnicah. Predavatelj g. iur. Ernest Rekar je razložil v uvodu pomen izobrazbe z ozirom na splošno volilno reformo, gospodarski razvoj, krajšo vojaško dobo, pijančevanje, znanost, umetnost in narodno samozavest. Pot, po kateri se doseže izobrazba, je šola, ljudska knjižnica, predavanja itd. Nadalje je pokazal predavatelj na razvoj knjižništva v Ameriki, Angleškem, Francoskem, Nemčiji, Českem in na žalostno stanje knjižništva pri Slovencih, dasiravno je vsake občine dolžnost skrbeti za občane v socialnem in moralnem oziru. Knjižničar »Prosvete« knjižnice g. Plankar se je zahvalil, obenem pa izrazil željo, da bi priredila »Prosveta« še več predavanj, da bi se okrepila narodna zavest na Jesenicah, da bi se okrepile vezi med inteligenco in ljudstvom, da bi ne opuščalo ljudstvo voditeljev zato, ker jih ne pozna.

Mlatilnica jo je prišla za lase. Na Brdu pri Ljubnem je mlatilnica prišla za lase Katarino Brejc s tako silo, da ji je odtrgala kožo z glave. Katarina Brejc je težko poškodovana.

Častno članstvo »Slovenijo« je na poziv odbora odložil deželni šolski nadzornik Levec radi znane umazane afere Proftove.

Oblak se je utrgal minulo nedeljo okrog osme ure zvečer v kamniški okolici. Med groznim nalivom in treskanjem se je trikrat vsula huda toča, vmes debela kot orehi, ki je potolkla, kolikor je dosedaj znano, po vaseh: Šmarca, Nožice, Homec, Preserje, Mengiš, Zg. Jarše, pa tudi Volčji Potok, Hudo in Radomlje. Ajda, repa, turščica, fižol je vse pobito. Dreve sklesčeno, proso bo za pokositi. Silni naliv je jemal prst raz njiv in celo s korenino tuintam prevrgel kako drevo in podrl kozolec; voda je stala po njivah in hlevih. Nad železniško progo je stala voda do stopnjice kamniškega vlaka in bati se je bilo, da vsled nasutega peska vlak skoči s tira. Škoda je ogromna in ubogo prebivalstvo bo potrebovalo nujno izdatne državne podpore. Najhuje je divjal orkan med 8. in 9. uro zvečer. Vse pravkar navedene vasi so bile mahoma pod vodo. V najhuji nevihti so se vračali kamniški gasilci, ki so se udeležili gasilske slavnosti v Moravčah, domov proti Kamniku. Prišedši do Volčjega potoka, so konji na cesti bredli vodo do trebuha. Brzobjavno omrežje v kamniškem okraju je večinoma uničeno.

Lanski izvenredni občni zbor gostilničarske zadruga v Ljubljani je sklenil, da se ima vršiti v doglednem času gostilničarski kongres cele Kranjske dežele v Ljubljani h kateremu je povabiti zadruga in stanovske kolege tudi iz sosednih dežel. Vsled tega sklepa se je začel odbor sedaj pečati s to zadevo in se je te dni že volil dotični odbor in razni odseki za pripravo tega kongresa, kateri naj bi se vršil sredi meseca septembra, in sicer 16. in 17. Izdale se bodo na prvo okrožnice vsem gostilničarskim zadrugam po deželi, kakor tudi posameznim stanovskim kolegom, da podajo njih želje, pritožbe in nasvete stanovskih članov njihovega okolišča kaj žele, da se naj na kongresu razmotriva, in ali postavijo svojega govornika ali podajo samo pismeno svoje težnje. To se stvari zato, da zamore pripravljalni odbor razvrstiti in razdeliti na razpravo prišedši material.

Strokovno društvo cementnih delavcev na Mojstrani se je razpustilo, kakor javlja uradni list, radi premajhnega števila članov.

Od doma je pobegnil že 22. februarja t. l. Alojzij Felsberger, učenec četrtega razreda ljudske šole, sin Fr. Felsbergerja, delovodje c. kr. tobačne tovarne v Celovcu, stanujoč Weidmannsstrasse 16. Deček je star desetlinol leta, majhen, bledega obličja, rumenolasec, rujavih oči in nekoliko škili. Najbrž služi kot pastir v okolici Zelezne Kaplje ali pa na Gorenjskem. Deček daje napačna pojasnila.

Starsi prosijo, če ga kdo dobi, naj naznani celovskemu magistratu ali pa orožniški postaji. Vse stroške povrnejo starsi.

Nova narodna modna trgovina v Ljubljani Bivsi poslovodja trdke Kenda, g. Pavel Magdič, je otvoril pred kratkim v Prešernovih ulicah v Perlesovi hiši samostojno narodno trgovino. Gosp. Magdič je zaveden narodnjak in je bogato založen z vsemi potrebščinami, ki spadajo v modno stroko, zato ga toplo priporočamo slovenskemu občinstvu, da ga podpira to tembolj, ker je poleg Skuška Magdičeva trgovina edina narodna trgovina te vrste v Ljubljani. Gorenjci, ako kupujete v Ljubljani, obiščite tega narodnjaka!

Radosna narodna slavnost. Piše nam prijatelj iz Trsta: Jubileji narodnega delovanja, bujnega narodnega življenja, nekje v srcu domovine, kjer rodoljubje ni spojeno s žrtvami in samozatajevanjem, taki jubileji so radostni pojavi, gotovo, ali niso nekaj neobičajnega, izvenrednega. Kadar se pa kaka panoga našega razcepljenega mukotrpečega naroda na periferiji domovine, ker se neprestano bje boj proti močnemu in nepomirljivemu sovražniku, kadar se taka narodna predstraža pripravlja na časten jubilej 25 letnice neutrudne, neprestane borbe in neprestanega napredovanja in zmaganja, je to vsekako pojav, ki nas napolnjuje s ponosom in nado. V onem Trstu, kjer pred desetimi leti nismo mogli glasno govoriti slovenski, da nas niso psovali s »ščavo«, v tem Trstu, v katerem se je od stoletij sem kovalo verige v vsuženje našega naroda na Primorskem; v tem Trstu bode plapolala 1. septembra naša trobojnica, sledilo ji bode na tisoče probujenega, zavednega naroda, na stotine Sokolov; donele bodo himne sokolske glasbe, kjer se je do nedavna le slišalo psovke in žalitve. A pred vsemi vihrala bode ona najstarejša trobojnica, jubilarna zastava »Delavskega podpornega društva«, koja je pred 25 leti, ko je tu bilo naše narodno življenje šele v povojih, ugledala luč sveta. 25 let, kar narod gleda v one divne barve in v njih v simbol svojih teženj, znak vstajenja in življenja, ter se kot lev bori za vsako pedenj zemlje, za materinski jezik, za človečanska prava, da more slobodno dihati. Naše delavstvo, ta narodna nam zenica, praznovalo bode 1. septembra, in mi vsi z njim, veliko narodno slavnost. Kdor le more, naj ta dan zleti do obalov Jadre, da prispeva k tej slavnosti borečih se levov, saj so oni zaslužili simpatijo in ljubezen vseh ostalih bratov.

Rak pri kadilcih. Rak na ustnicah se navadno pojavlja pri kadilcih, kar potrjujejo najnovejša raziskavanja na kirurškem oddelku klinike v Pragi. Od leta 1895 do 1902 so imeli 199 bolnikov, ki so imeli raka na spodnji ustnici, med njimi je bilo 92-9 procentov kadilcev.

Pravi avstrijski pojav je stavka — policistov. Izbruhnili je v Novem Sadu v Galiciji in se je razvila tako, da oblegajo policijsko kasarno orožniki in vojaki kakor sovražno trdnjavo. Kakor dogodek sam po sebi, je pa tudi zanimiv povod stavke. Policisti namreč zahtevajo, naj se jim izpolni obljube, ki se jim jih je storilo ob zadnjih državnoborskih volitvah. Marsikomu se bode čudno zdelo, kako in zakaj se more ravno ob volitvah kaj posebnega obljubovati policistom. Ali kdor pozna galiske in še nekatere druge navade, zasluži najbrže, da so morali policisti pomagati — slepariti! Sedaj, ko so sami opeharjeni, pripovedujejo, kako je bilo. Eden izmed njih je n. pr. zaklical skozi okno, da je sam v raznih oblekah štiridesetkrat glasoval! Ker se stavkajoči policisti niso takoj udali, so poslali najprej žandarje nad nje, ki pa niso opravili nič drugega, nego da so ranili dva policista. Pred kasarno se je zbralo ogromno število ljudstva, katero so vojaki in orožniki prepadli, potem so se pa utaborili pred kasarno, da izstradajo stavkajoče in jih tako prisili, da bi se udali.

Zahvala.

Povodom XXII. velike skupščine družbe sv. Cirila in Metoda na Bohinjski Bistrici dne 6. avgusta t. l. javlja podpisano vodstvo svoja hvaležna čutila tem potom vsem, ki so pripomogli na ta ali oni način do sijajnega uspeha. Imenoma pa se zahvaljuje prečastnemu gospodu župniku Pibru za privedev božje službe v prijazni župni cerkvi, dičnemu gospodu županu Arhu ter vrlému gospodu nadučitelju Humeku za prijazni pozdrav, dražestni gospici učiteljici Zemljanovi, ki nas je obsula s šopki in cveticami, vsem zavednim bistriškim občanom za praznični vsprejem, vsem častitim damam in gospodičnam, ki so se trudile s prodajanjem razglednic, na rodne kolk in društvenih zaponk; vsem rodoljubnim doposiljateljem poštinih nakaznic in telegramov; vsem častitim zborovalkam in zborovalcem, vsem častitim delegatom naših podružnic, sploh vsem udeležnikom, ki so vsak po svoje sodelovali ob zares slovesnem in prijetnem našem bivanju med č. prebivalci narodne in romantične Bohinjske Bistrice.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani, dne 10. avgusta 1907.

LUKA SVETEC
namestnik prvomestnika.

U slovo!

Povodom svojega
odhoda k vojakom,
kličem tem potom
vsem prijateljem,
od katerih se nisem
mogel osebno po-
sloviti presrečni

„Na zdar!“

Al. Polajnar.

140

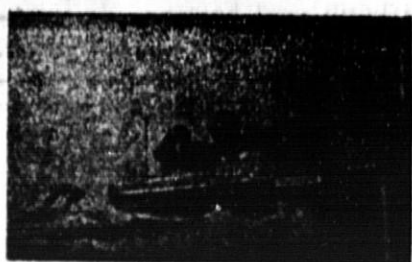
Na Jesenicah

se bo prodajalo

od 12. avgusta 1907 naprej
vse manufakturno, špecerijsko in drugo
blago

iz konkurza V. Šešeka

na drobno in tudi trgovcem v
večjih partijah.

Samo
6
dni

Kavre-New-York

vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki
francoske prekomorske družbe

Edina najkrajša črta čez

Bazel, Pariz in Kavre v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezplačna
pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

oblast. potrjena potovalna pisarna

v Ljubljani, Dunajska cesta 18

v novi hiši „Kmetске posojilnice“, nasproti znane
gostilne pri „Figovcu“. 149 26—1

Salonski šivalni stroj

malo rabljen,

se takoj proda

iz proste roke in pod jako ugodnimi pogoji.

Več se izve pri lastnici Fani Krizaj v Naklem
hiš. št. 10. 136 3—2

Naznanilo.

Lepo, suho in zračno

129—5

STANOVANJE

z lepim razgledom, tremi sobami, svetlo kuhinjo,
kletjo in drvarnico se takoj odda boljši družini. —
Izve se pri J. Potočniku, čevljarju, št. 171, spodaj
hotela „Nova pošta“ v Kranju.

Nadalje se proda

HISA

blizu farne cerkve, za vsako stroko pripravna, z
lepim vrtom. — Izve se istotam.

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za
lovce in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim
jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vspre-
jema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro
izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od
mene preizkušene. 204 52—45

Ilustrovani ceniki zastoj.

Izgubila sta se dva psa (prepeličarja)

in sicer psica, ki sliši na ime „Flora“, in pes, ki
ga kličejo „Čil“. Psica je bela, rjavih ušes in rjavih
prog. Pes je belo-črno pikast in ima rjava ušesa.

Kdor bi kaj izvedel o njih, naj naznani to
proti dobri nagradi 139 3—2

**E. Kovačiču v Stražišću pri
Kranju.**

Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijska na-
140-83 sproti hotela „Union“

priporoča
za gojitev las in
za umivanje
glave svoj zdrav-
niško priporo-
čeni gorko in
mrzlo zračni
sušilni aparat.
Suši brez nad-
ležne vročine.
Ne povzroča
skrčenja las.
Vpliva dobro na
pospeševanje
rasti las.
Zaloga vsakovrstnih
vpietk striženih in
zmešanih las
Oddelek za dame
s separatnim
vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje
po najvišjih cenah.

Franc Omersa KRANJ

Velika zaloga
kostene moke
za gnojilo. Prodaja
na drobno in debelo.

Lanene preše
za krmo. 142

Laneno olje.

Šolske potrebščine

kakor šolske torbice, nosila za knjige, knjige za ljudske šole, zvezki za višje in
nižje razrede, črnilo in barve, vsakovrstno pisalno in risalno orodje ter druge
šolske predmete v obliki izberi na debelo in drobno dobite pri

Antonu Adamiču v Kranju

naspr. urarja J. Suttnerja nasl.

Dalje priporoča

naspr. urarja J. Suttnerja nasl.

svojo bogato založeno trgovino galanterijskega, norimberškega, modnega, in drobnega blaga,
pletenin in tkanin, igrač, in papirja.

Kramarsko in krošnjarsko blago v veliki izberi.

Zaloga igralnih kart.

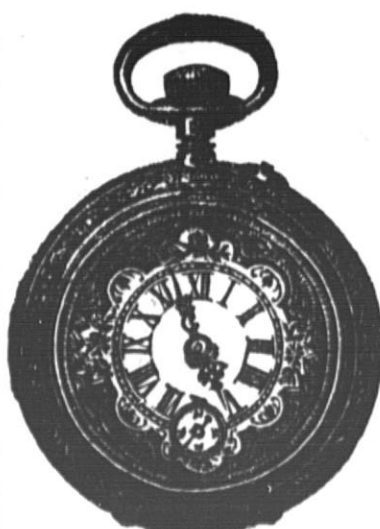
Največja tovarniška zaloga vsakovrstnih otroških vozičkov od 9 K naprej, ročnih in tržnih tašk,
potovalnih kovčegov in korb, nahrbtnikov in palic za hribolazce,

Prepričajte se o nizkih cenah in solidni postrežbi.

58 52—20

Kupujem staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni.

Ekspozitna trgovina na vse dele sveta.

53 26—25

Fr. Čuden • urar

Ljubljana, Prešernove ulice nasproti
franciškanskega samostana

priporoča svojo bogato tovar-
niško zalogo najboljših in naj-
finejših ur, zlatnine, srebrnine,
kina-srebra in dragoc. kamnov.

Razpečavam le prve vrste blago.

Zadovoljujem se z malim dobičkom.

Na zahtevanje pošiljam cenike (s koledorjem)
brezplačno in poštne prosto.

Kupujem staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni.

Ceniki na zahtev zastoj in poštne prosto.

Modna trgovina Pavel Magdić, Ljubljana, Prešernove ul. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovrtniki, čipke, vložki, svilnate vezanine.

Jabots, Fichus, damski ovrtniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.

Pazamentarja, porte in žnove, resice, krepice in žnove za laptarje.

Krepi in flori za šalovanje.

Zlate in srebrne resice, čipke in žnove.

Serpe

iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlačke, otroške perilo in 185-3 odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavluka.

Suknec za šivanje, pletenje in vžezanje.

Gumbi in različne igle.

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Jdrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venoi.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modrci in potrebščine za modrce.

Glave-rokavice in rokavice za uniformance, pletenje, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, mila in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovrtniki, zapetna ce, naprsniki in žepne rute.

Pravo Jagrove normalne perile, tricost-srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in polne jopice, srajce, čepice in šport-pasovi.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrtniki, ovrtniki, robci.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki i. t. d., i. t. d.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne!

Razpošiljam po poštne povzetju za 12 K 50 vln.

krasno, dobro in moderno opravo

katera obstoji iz sledečih predmetov:

Fina bela ali barvasta srajca št. 7. Dobro spodnje hlače.

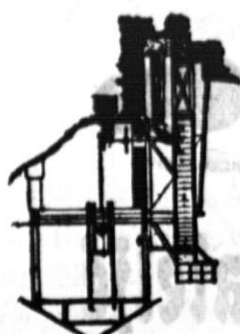
Lepa spalna srajca. 1 ovrtnik po želji. Krasna kravata. 1 par trpežnih nogavic.

Močna brisalka. Izvrstne naramnice. 3 dobre žepne rute

vse v skatli lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugažalo, vrnem denar nazaj.

G. Tönnies

122-8

tovarna za stroje, železo in kovinoličarstvo v Ljubljani priporoča kot posebno koro in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Večkrat premirano! Glinaste peči

123-12

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, območno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 74-62

valjični zastori (Rollbalken).

Mavricij Smolej

urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, pretane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji bliz 20 letni akusnji vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vln. do 1'40 K. Žepne ure od K 1'20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajate takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-28

Tiskarna I. Pr. Lampret

priporoča

vizitnice, zavitke i. t. d.

Zlate svetilne: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Sladoled

najfinjši, več vrst, vsak dan sveži se dobiva pri

E. Brandt, Kranj. 87-12

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 130-5

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Najbolje je najceneje.

Pod to znamko je spoznati prodajalne,

v katerih se prodajajo samo Singerjevi šivalni stroji

Singer Ko., akc. druž. za šivalne stroje

35 52-33

Kranj, glavni trg 192.

Zaloga olja, šivank in posameznih delov.

Nad 5000 filijalk po vsem svetu.

Popravila točno in ceno.

Šivi stroji se zamenjajo.

Berite.

Pozor.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severnonemškega Lloyda“ iz Bremena v New-York

s cesarskimi brzoparniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni. Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Koledvorskih ulicah št. 35

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tikajoča posajnila točno in brezplačno. Postrežba posena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexico, California, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Gaideston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd. 228-40

Novo! **Acetylen-svetilke** **Novo!** **paten-**
tirane

≡ v 30. oblikah ≡
izdelane

iz močne kovine,
fino ponikljane.
Luč je krasna in
polovico cenejša
kot petrolejska.

Priporoča se go-
stilničarjem, obrt-
nikom in sploh vsa-
komur. 179 28-24

Kdor si hoče pri-
hraniti oči, naj kupi

Acetylen-svetilko

Dobi se samo pri:

A. J. Ivanc-u

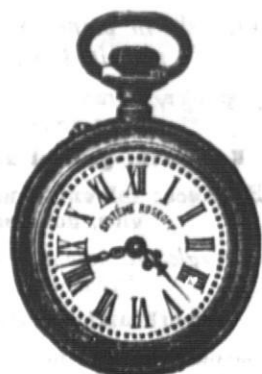
Ljubljana, Rožne ulice, št. 8.

Najcenejša in največja domača
eksportna tvrdka.

Razpošiljanje švicarskih ur na
vse kraje sveta!

Urar in trgovec

H. Suttner v Ljubljani

St. 502. Nikelnasta anker-
remontoar-Roskopf, trpežno
kolesje, gld. 2'45, enaka iz
pravega srebra gld. 3'95,
ista z dvojnimi trsim sre-
brnimi močnim pokrovom
gld. 6'50 in naprej.

priporoča svojo izborni zalogo naj-
nejših natančnih švicarskih ur, kakor
najbolj slovečih znamk Šafhausen, O-
mega, Roskopf, Urania i. t. d.

Zlatnine in srebrnine, kakor nakras-
ki, verižice, uhani, prstani, obeski
i. t. d. najfinjšega izdelka po najnižjih
cenah. — Dokaz, da je moje blago
zares fino in ceno, je to, da ga raz-
pošiljam po celem svetu in imam od-
jemalce tudi urarje in zlatarje glav-
nih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik,
kateri se pošlje zastoj in poštne
prosto.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

St. 505. Prava srebrna cilin-
der-remontoar, trpežno ko-
lesje in močni pokrovi, gld.
4'85, ista z dobrim anker-
kolesjem gld. 5'95 in naprej.

6-33

Ljubljana (Kolizej) R. Lang Marije Terezije cesta

19 126-8 Zalagatelj društva

c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga po-
hištva vsake vrste
v vseh cenah. Oglo-
dala, slike v vseh
velikostih.

Popolna oprava za
vile. Specijaliteta:
Gostilniški stoli.

Modroci iz žična-
tega omrežja, afri-
čanska trave ali
žimo, prve vrste
vedno v zalogi.

Za spalno sobo od
180 gld. naprej.
Divan z okraski.

Oprava za jedilne
sobe, salone, pred-
sobe, cele garniture.

Specijaliteta v ne-
vestnih baiah. Ve-
liki prostori, pri-
tično in v l. nad-
stropju.

Pohištvo iz železa,
otroške postelje in
vozički po vsaki
ceni.

Čudovito poceni za
hotele, vile in za
letovišča 52 gld.

Za sobo; postelja,
nočna omarica, o-
mivalna miza, obe-
šalnik, miza, sten-
sko ogledalo.

Zobotehnični atelje
Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo korenine, z ali
brez nebnih plošč, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje
VRVVALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-
NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU
kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje
tu SPECIALIST.

Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada
iznaša:

K 72.035

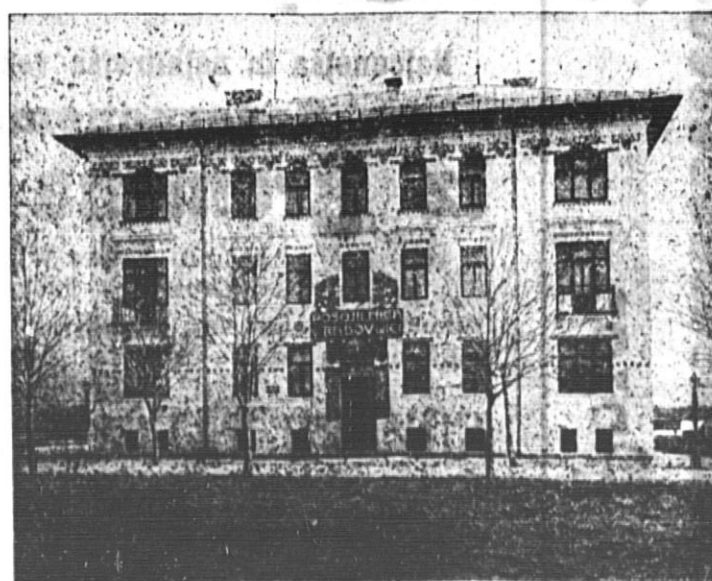
Denarni promet
v letu 1906.:

K 3.500.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knji-
žice se sprejemajo kot
gotovi denar, ne da bi se
pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe
brez amortizacije po
5 1/4 % ali z 1 % amor-
tizacijo, na menice pa
po 6 %. — Eskompti-
rajo se tudi trgovske
menice.

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amor-
tizacijskega dolga.

Urađuje se v centrali
in v podružnici

vsak dan
od 8. do 12. ure dop.

in
od 2. do 6. ure pop.
izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični ra-
čun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jeseni-
cah št. 75.299.

120-7